

M'BALA M'BALA proti Francii (č. 25239/13)

Rozhodnutí o nepřijatelnosti z 20. října 2015

Odsouzení humoristy za šíření negativistických a antisemitských myšlenek během divadelního představení. V prosinci 2008 stěžovatel, známý pod pseudonymem Dieudonné (obdařený bohem), a zapojený do politického dění, pozval v minulosti několikrát odsouzeného univerzitního akademika za jeho negativistická a revizionistická prohlášení spočívající v popírání existence plynových komor v koncentračních táborech, aby se k němu připojil na konci jeho divadelního představení. Stěžovatel akademikovi, který během představení měl na sobě pruhované pyžamo, na kterém měl připevněnu žlutou hvězdu s nápisem Žid, které mělo připomínat deportované Židy, předal cenu. Šlo o cenu „nestýkatelnosti a opovázlivosti“, kterou představoval svícen se třemi rameny (sedmiramenný svícen byl znakem židovského náboženství), na které byla nabodnuta tři jablka.

Incident byl zaznamenán pořádkovými silami. V říjnu 2009 trestní soud shledal stěžovatele vinným za veřejnou urážku osoby nebo skupiny osob z důvodu jejich původu nebo příslušnosti či nepřislušnosti k etnické skupině, menšině, rase nebo určitému náboženství, v daném případě osob vyznávajících židovské náboženství. Stěžovatel byl odsouzen k zaplacení pokuty ve výši 10 000 eur a jednoho symbolického eura za morální újmu každého poškozeného. Odvolací soud rozsudek potvrdil a Kasační soud posléze kasační stížnost stěžovatele odmítl.

Stěžovatel se před ESLP dovolával porušení článku 10 ve spojení s článkem 17 Úmluvy.

Stejně jako vnitrostátní soudy, neměl ESLP žádnou pochybnost o silně antisemitistickém obsahu dotčené části stěžovatelova představení. Stěžovatel ocenil osobu, která byla ve Francii známá a která byla několikrát trestně odsouzena za své revizionistické teorie. Stěžovatel, aniž by se alespoň trochu distancoval od proslovu osoby, kterou na své představení pozval, tvrdil, že on sám žádné revizionistické teorie nevyslovil. ESLP se však s jeho tvrzením neztotožnil a judikoval, že šlo o jasné podněcování k zpochybňování historických faktů. Kromě toho stěžovatel učinil anti-sionismus jedním ze svých politických závazků. V rámci trestního vyšetřování uváděl, že bylo dohodnuto, že prohlášení univerzitního akademika budou mít jiný obsah. Nicméně, jeho pruhovaný oděv jasně svědčil o tom, že stěžovatel cílil na oběti holokaustu. Stěžovatel je humorista, který je aktivně angažován v politice. V době dotčeného představení, měl za sebou několik odsouzení za rasovou urážku.

ESLP judikoval, že během dotčené pasáže ztratil večer svou zábavní povahu. Stěžovatel mohl jen stěžít tvrdit, že jednal v roli umělce majícího právo vyjadřovat se prostřednictvím provokativního humoru. Ve skutečnosti pod rouškou humoristického představení pozval jednoho z nejznámějších francouzských popíratelů holokaustu a genocidy vedené Hitlerem proti Židům, který byl předtím odsouzen za zpochybňování zločinů proti lidskosti, aby mu udělil cenu a dal slovo. ESLP v tomto počínání spatřoval ukázkou nenávisti a antisemitismu a zpochybňování vyhlazování Židů během druhé světové války. Nemohl akceptovat, že vyjadřování ideologie, která jde proti základním hodnotám Úmluvy tak, jak jsou vyjádřeny v její Předmluvě, totiž spravedlnosti a míru, byla asimilována do představení, jakkoli satirického nebo provokativního, které by mohlo spadat pod ochranu článku 10 Úmluvy.

Navíc, jestliže článek 17 Úmluvy byl doposud aplikován na výslovné a přímé proslovy, jež nevyžadovaly další výklad, ESLP byl přesvědčen, že zaujetí nenávistného a antisemitistického postoje, přestrojeného do uměleckého představení je stejně nebezpečné jako přímý a drzý útok. Takový postoj tedy nemohl být pod ochranou článku 10 Úmluvy. Za daných okolností ESLP nezbylo, než stížnost odmítnout jako neslučitelnou *ratione materiae* s ustanoveními Úmluvy.